

de porpra florejada, / que un antic jardiner hi té arrelada, / i es folga que la mirin fit a fit» (1970, veg. TAPERA). I veg., supra, la interjecció *arruix*, i l'*ar-ruix* dels ruscos d'abelles.

CPT: *Arruixamosques*.

Ruixiu (1925 (?), *AlcM*; *roxio* en un ms. val, 1.ª meitat S. XVI, *AlcM*) 'rosada': és la forma mossàrab valenciana corresponent al cast. *rocío* derivat de ROSCIDARE, modernament es conserva només, que jo sàpiga, en el Sud del país, però encara l'usava Galtana el 1768 en la seva *Rondalla de Rondalles*, amb un sentit com 'aspergis': «si --- de quan en quan no llançava alguns *reixius* i no es donava aire, em pareix a mi que li pujarien a cavall ---» (SGuarner, *Els Pobles Val parlen de si mateixos*, 108); l'usa en el sentit de 'rosada' Canyís: «Ha passat la Semana Santa —aplega el dumençge— en el aire ya ha y oló de flos: tot riu; es fadrines, com a roses fresques del *reixiu*, van en vestits clas y vistosos, acaba(t) d'estrenà», *Canyissas*, 79, 'rosada, serena' SGuarner (*Canyís*, p. 156). Ho he sentit a la Marina: «les finques d'ací que són prop de la Serra Gelada, veien el *reixiu gèlat* a l'hivern perquè hi triga a eixir el sol» Alfàs (terme que inclou el vessant obac d'aquella serra), 1963. D'alta banda potser també havia existit en el Nord del P. Val.: EmCasanova cita «*reixiu* m · rosada» en els Establiments de Culla (1593), *Rev. de Lle. i Dret*, Bna. II, vol. 1, 1983, 81.

Ruixola, *tocar ruixola* 'anar-se'n, tocar el dos' terme propi només del Gironès (m'explicaven la meua mare gironina, i el meu pare, de família empordanesa, c. 1918); el DAg el troba en un article periodístic de «La Veu de Montserrat», 1884 (Gna.?, Vic?) El meu pare ja s'annotava *tocar ruixola* 'tocar el dos' en una cèdula de c. 1895. És probable que es relacioni amb *ar-ruixar-se* 'llançar-se', 'mostrar-se atrevit' (V. RAIXA, cf. ABUIXAR), però no descartem que hi hagi relació amb *ruixó* 'àncora' (pròpiament 'llevar l'àncora?') o amb oc. mod. *reissolo* 'filet de pêche à mailles serrées'.

¹ En realitat podríem dir que el verb ROSCIDARE no necessita asterisc, car almenys està documentat en participi actiu: *malgranata roscidantia* 'magranes esquitxades de gotes de rosada' figura en un sermó de Sant Agustí (170.1), citat per ASouter, *ALLG* x, 542 — ² No té valor l'etimologia germànica que li vol cercar Brüch (*ZRPh*. XL, 324) a base d'un mot dialectal noruec *rusk* 'roina', 'vent pluig', isolat o molt rar en els dialectes germànics. — ³ Més que manlleu pur del mossàrab (pels moros i moriscos fugitius de Val. i Gran., Ss. XIV-XVII), podria ser confluència del nostre verb amb el verb àrab *rašš* 'esquitxar de gotes', 'mullar' (cf. RAIXA), que encara que no documentat en l'àrab corànic ni l'iraquí del S. X, constitueix una arrel de vast desplegament en àrab i ja documentada des del Djauharí (1004) i en molts lexicògrafs i escriptors orientals dels segles XII-XIV (Lane, 1087b).

RUIXÓ, 'àncora de quatre puntes, de forma semblant a un cercapous', documentat en la forma *raxó* el 1352, i en formes *ruixó* 1451, *russo(n)* 1354, 1393,

ruixó en tres docs. de 1467 i un de 1489. En forma aragonitzada «vela, ruscones e otras cosas necesarias ad aquellas fustas» (amb grafia *sc = š*) en un inventari de 1405 (*BABL* IV, 359). Mot germà del cast. *rezón* [1587] i ft. *roisson* 1550, *resson* fr. de Marcella 1525. Per comparació de tots ells, segons fonètica històrica normal caldria suposar una base *ROSTONE o *ROSCIONE. Estudio extensament l'etimologia en l'article REZÓN del DCEC (=DECH), III, 1115-6, al qual serà millor remetre. Examinant diverses etimologies possibles, concloc allà que només dues es presenten versemblants: a) àr. *raššaq* (generalment *raššaq*), amb labialització de la *š* en el veinatge de *q* i *r* i eliminació de la *-q*. cf. *ALAMBI*, *TABÀ*, *ALADROC*; b) suposar un *ROSTRIO, -ONIS, derivat de ROSTRUM 'bec', que també s'usà en el sentit 'esperó de la proa de la nau' (que sovint tenia tres puntes), dissimilada la segona -R- hauria quedat *ROSTONE que donava normalment *ruixó* etc. S'hi pot objectar que caldria que aquesta dissimilació ja estigués consumada abans del Baix Imperi, car altrament no s'hauria pogut palatalitzar la T; tanmateix trobant-se ja el ROSTRUM de les naus en temps de la 1.ª guerra púnica, almenys, aquella objecció no és decisiva. L'etim. c) RESTIONE de RESTIS 'corda' sembla menys probable. *Ruixa* derivat regressiu merament local.

Ruixola, *ruixonet*, V. *ruixar* *Rul* men. de l'angl. *rule* (com explica *AlcM*) *Rul* 'corró', *rulea*, *rulea*, *ruleta*, *rull*, *rullador*, *rullament*, *rullar*, *rullat*, *rullet*, *rulló*, *rullot*, V. *roda* *Rum*, V. *rumir* (REMOR) *Rum*, V. *rom*

RUMB, mot que usem generalment en la forma *rumbo*, en castellà *rumbo*, i port. *rumo*, llengües on aquest mot ha tingut més gran vitalitat, si bé també és antic en it. *rombo*: aquesta paraula va designar primitivament cada un dels 32 espais en què es divideix la rosa dels vents, i en què es considera repartit l'horitzó; es deu a la suma i confusió de dos mots, el greco-llatí RHOMBUS 'rombe', perquè la dita figura és la que tenen aqueixos espais de la brúixola; i el terme nàutic *rumo* o *rum* 'espai o paratge determinat dins una embarcació' (provinent del germ. *ruim*, d'igual significat); sembla que primer es va usar *rombo*, i després fou alterat en *rumbo* o *rumo*, per influència de l'altre mot, quan va passar del llenguatge dels cosmògrafs al de la gent de mar. □ 1.ª doc.: c. 1643, com a sobrenom d'un mallorquí [DAg]; c. 1680 en l'acc. 'pompa ostentosa'; 1805, Belv. en el sentit propi, nàutic.

O sigui «el que es descriu en les cartes de navegar, y rosa nàutica, per dirigir les embarcacions: *linea, index venti*; camí, direcció que es pren: *cursus, via*» (també «pompa, ostentació»); amb poca diferència, Lab, afegint-hi les frases *pendre altre rumbo*, *perdre lo rumbo* Magí Canyelles, manresà, a. 1680, en el sentit translàtic («masses de plata, de tal grandària, *rumbo* y pompa ---», *AlcM*). La manca de publicacions sobre la vida i activitat marina dels catalans, des de la